

HOMOLYA DÁNIEL

# TEA

## és szertartás

Magyarországon több mint húsz deka-grammnyi, azaz mintegy négy-öt kis doboznyi teát fogyasztunk egy főre vetítve. A kávéhoz hasonlóan a tea egyben fontos világkereskedelmi termék is, forró hőmérsékleten való fogyasztása pedig még inkább arra ösztökél, hogy beszél-  
gessünk hozzátartozóinkkal, magunkba mélyedjünk, és a csöndben kortyolgatva Istent is ízleljük.



A nyári számban megjelent kávé gondolataim után szinte természetesen adódik, hogy a teáról írok a folytatásban. A tea a teacserje (*Camellia sinensis*) szárított leveleiből vagy rügyeiből készült főzet. Teának (plantateának) nevezzük ezenkívül a tealeveleket nem tartalmazó, más szárított növények, továbbá gyógynövények, fűszerek vagy gyümölcsök főzetét is. A teacserje Ázsiában honos, a tea innen terjedt el az egész világon. A következőkben három dologról írok: először is a tea történetéről, másodsor a gazdasági vonatkozásokról, végül a hitünkkel, illetve társas kapcsolatainkkal kapcsolatos dolgokról.

A teát eredetileg egyfajta gyógyszerként használták, és mint gyógyító növény került be először a napi italok közé. Több történet kering arról, hogyan is fedezték fel a teát. Én azt emelném ki, amivel először találkoztam: a hagyomány szerint az időszámításunk előtti 28. században Sen Nung kínai császár forró ivóvizébe utazása közben egy vad teanövényről levelek hullottak, sárgásbarna folyadékot eredményezve. A császár

*A japán teaszertartásoknak a keresztény szertartásokkal közös tulajdonságai vannak*



kíváncsi volt, megkóstolta a keveréket, és megkedvelte ízét és frissítő hatását. Az első nyugati említések a teáról a 9. századból származnak, amikor egy arab utazó említette, hogy Kantonban a só és a tea volt a legnagyobb jövedéki forrás. Marco Polo is megjegyezte, hogy a kínai pénzügyminisztert azért mondatták le, mert önkényesen intézkedett a teára kivetett vámokat illetően, és túl magasra emelte az árát. A 14. századtól az európaiak egyre jobban felfedezték a Távol-Keletet, a hollandok egy utazásról teacserjével tértek vissza és azzal a hírrel, hogy ezekből a levelekből pompás üdítő italt főznek. Aztán majdnem kétszáz év elteltével, 1610-ben megérkezett Európába az első szállítmány tea a Holland Kelet-indiai Társaság révén, amely aztán monopóliumot szerzett a tea szállítására. Így Európában a hollandok ismerték meg először a teát igazán. A tealevelek használata különféle volt, először nem ismerték a hagyományos kínai vagy japán teaszertartást, ezért előfordult, hogy magát a leforrázott tealevelet ették meg kenyérrel. 1568-ban Londonban már lehetett teát kapni a kávéházakban, és hamarosan helyes használata is elterjedt egy újságcikk eredményeképpen. A legpatinásabb céget 1706-ban Thomas Twining alapította, a most is működő Arany Oroszlán nevű teaházban nemcsak fogyasztani lehet a teát, hanem vásárolni is.

Fontos megemlítenünk, hogy a teázás történetéhez több szállal kapcsolódik a kereszténység. A japán teakultúrát meghatározó teaszertartást bevezető Rikyu mesterre nagy hatással voltak a jezsuita misszionáriusok. Az 1500-as években Japánban Xavéri Szent Ferenc és testvérei nem nagy, de annál kitartóbb csoportot vonzottak Krisztushoz. Rikyu mester felesége is katolikus hitre tért, akárcsak három követője. Ami jól szimbolizálja a japán teaszertartások keresztény szertartásokkal való közös tulajdonságait: közösség, megosztás, mások szolgálata. A tea és a kereszténység másik fontos kapcsolatát a gyógyteák jelentik: számos kolostor fontos termékét a gyógynövényteák jelentették, és je-



*Közösség,  
megosztás,  
mások szolgálata,  
pár perc pihenés*

kg/fő/év). Mára a legnagyobb teaimportőrök: Oroszország, Egyesült Királyság, az USA és Pakisztán.

A különféle teák más-más eltérő tulajdonsággal rendelkezhetnek, ezért fogyasztásuk előtt érdemes megvizsgálni, hogyan hathatnak az emberi szervezetre. Általában kedvezőtlen mellékhatásuk nincs, de élénkítő hatásuk miatt okozhatnak álmatlanságot. A gyógynövények teájának hatásai az adott növény gyógyítóerejét hordozzák magukban, így rendkívül változatos és különböző betegségekre ható teákat különíthetünk el. Mindezek mellett két fontos momentumot emelhetünk ki a teánál is. Egyrészt amennyiben valakit teázni invitálunk, az egy jó alkalmat jelent együttlétre, közös beszélgetésre, problémák megbeszélésére. Másrészt – ha nem is a tea önmagában, de a pillanatnyi nyugalom, pár perc pihenés – segíthet magunkba mélyedni, szereteteinkre, embertársainkra figyelni, és a külvilágot kicsit kizárva imáinkat is segítheti.

lentik ma is, a legközismertebb kamillateától a kevésbé ismert, speciálisabb termékekig, pl. máriatövis-teáig. Jó példa erre a bakonybéli és a pannonhalmi bencés közösség is.

A kereskedelmi aspektusokra rátérve kiemelném, hogy a tea a legnépszerűbb „gyártott” ital termék, mennyiségét tekintve kiadja a kávé, csokoládé, alkohol és egyéb üdítőitalok összességét. Bármennyire is meglepően hangzik, de a tea-

kereskedelem történelmi események mozgatórugója is volt. A 19. századra a britek hatalmas teakereslete nagy kereskedelmi hiányt okozott Kínában, ezért a Brit Birodalom a meghódított Indiában beindította saját teafeldolgozását. A kínaiak csak ezüstért és zenélő órákért árulták a teát. A kereskedelmi hiányt az indiai ópium eladásával próbálták kiegyenlíteni Kínával, ami az 1838–1842 közötti ópiumháborúhoz vezetett. Ma a mintegy hatmillió tonnás éves termelés kétharmadát három ország adja: Kína (2,4), India (1,3) és Kenya (0,5). Összességében Indiában fogy a legtöbb tea, de egy főre vetítve a törökök állnak az élen (háromnegyed

**K**risztus születésével ma az ég és a föld összeköttetésbe léptek.  
Ma az Isten a földön megjelent, és az ember a mennybe fölemelkedett.  
Ma az emberért láthatóvá lett, aki isteni természete szerint láthatatlan.  
Azért mi is dicsőítsük őt, s énekeljük neki: **Dicsőség a magasságban Istennek,  
és békesség a földön, mert ezt ajándékozta a te eljöveteled, Üdvözítőnk, dicsőség néked!**